

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гавришук С. В. *[Signature]*
Протокол № 8 від 16.10. 2019 р.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
МЕТОДИКА
ПЕДАГОГІЧНО-КОРЕКЦІЙНОГО ТРЕНІНГУ

Підготовки **Магістра**
спеціальності **016 Спеціальна освіта**
Освітньо-професійна програма **Корекційна психопедагогіка**
(олігофренопедагогіка)

Луцьк – 2019

Програма навчальної дисципліни „Методика педагогічно-корекційного тренінгу”
підготовки магістрів, 01 Освіта, спеціальності 016 Спеціальна освіта, освітньо-
професійної програми Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)

Розробник: Гац Г.О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти

Рецензент: Петрович В.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної
педагогіки та педагогіки вищої школи

**Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти**

протокол 1 від 11 вересня 2019 р.

Завідувач кафедри: (Кузава І.Б.)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією
факультету педагогічної освіти та соціальної роботи**

протокол № 1 від 18 вересня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету
педагогічної освіти та соціальної роботи

(Антонюк В.З.)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Денна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка	нормативна
Кількість годин/кредитів – 150/5	016 Спеціальна освіта, Корекційна психопедагогіка (олігофренопедагогіка)	Рік підготовки: 1
ІНДЗ: є		Семестр: 1
		Лекції –
		Практичні – 54 год.
	Магістр	Самостійна робота – 88 год.
		Консультації – 8 год
Форма контролю: <u>залік</u>		

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Метою викладання курсу „Методика педагогічно-корекційного тренінгу” є забезпечення відповідного рівня знань студентів про модель майстерної професійної діяльності та поведінки майбутнього корекційного психопедагога, розуміння рольового аспекту, норм і цінностей; вироблення кожним студентом свого професійного стилю, усвідомлення своїх професійних можливостей, визначення шляхів професійного становлення і зростання; сприяння перетворенню знань в особистісні надбання; формування ціннісних орієнтацій, духовних потреб, високих моральних якостей, здатності до постійного оновлення знань, професійної мобільності, творчого розв’язання професійних завдань.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінці навчання студенти будуть компетентними в таких питаннях:

- методики діагнозу психологічної проникливості;
- способів корекції і розвиток психологічної проникливості педагога;
- завдань та способів педагогічної діагностики;
- критеріїв якості вимірювань в педагогіці;
- способів побудови тестів, методики тестування.
- проводити тестування та діагностувати педагогічний процес;
- здійснювати духовний вплив на вихованців;
- формувати професійну свідомість педагога;
- забезпечувати індивідуальний підхід до вихованців;
- активізувати діяльність вихованців.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ.	Лаб.	Конс.	Сам.	Контр.

			(Семін.)			роб.	роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СПЕЦИФІКА ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНО-КОРЕКЦІЙНОГО ТРЕНІНГУ							
Тема 1: Тренінгові заняття як навчальний процес.	8		2	-		6	
Тема 2. Історико-методологічні основи тренінгової роботи	8		2	-		6	
Тема 3. Види та класифікації тренінгів	10		4			6	
Разом за змістовим модулем 1	26		8	-		18	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНО-КОРЕКЦІЙНОГО ТРЕНІНГУ							
Тема 4. Організаційні та методичні аспекти підготовки педагогічно-корекційного тренінгу.	12		4	-		8	
Тема 5. Структура та основні положення тренінгового заняття	12		4	-		8	
Тема 6. Методичні характеристики тренінгового заняття	12		4	-		8	
Тема 7. Методи оцінки ефективності проведення тренінгового заняття.	14		6	-		8	
Тема 8. Професійні та особистісні якості тренера	12		4			8	
Разом за змістовим модулем 2	62		22			40	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ТРЕНІНГОВОГО НАВЧАННЯ							
Тема 9. Методика організації групової взаємодії	22		8	-	4	10	
Тема 10. Методика розробки плану проведення педагогічно-корекційного тренінгу.	20		8	-	2	10	
Тема 11. Техніки, вправи та ігрові методи, що використовуються в тренінговій роботі.	20		8	-	2	10	
Разом за змістовим модулем 3	62		24		8	30	
Усього годин	150		54	-	8	88	

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Підготуйте основні ігрові методи, що можуть використовуватись в ході тренінгу.
2. Складіть бланк ігрових вправ на знайомство, на розслаблення, на згуртування групи, вправи для сприяння міжособистісному спілкуванню, для стимулювання взаємодії та формування команди, для активізації учасників, вправи для завершення тренінгу.
3. Розробіть тренінгове заняття з формування здорового способу життя.
4. Заповнити таблицю «Особливості, переваги та обмеження тренінгів різної тривалості».
5. Скласти порівняльну таблицю форм навчання, що використовуються у тренінгу:

Позитивні аспекти даної форми роботи	Негативні аспекти даної форми роботи	Використання умов, що дозволяють досягти найбільшої ефективності в роботі

6. Проведіть з групою одну із методик виходу із стресової ситуації. Підготуйте висновки.
7. Розробіть вхідну та вихідну анкету з метою оцінювання ефективності проведення педагогічно-корекційного тренінгу.
8. Заповніть таблицю «Основні етапи проведення тренінгу».
9. Складіть бланк ігрових вправ на знайомство, на розслаблення, на згуртування групи, вправи для сприяння міжособистісному спілкуванню, для стимулювання взаємодії та формування команди, для активізації учасників, вправи для завершення тренінгу та вправи руханки.
10. Розробіть схему організаційної роботи при підготовці соціально- педагогічного тренінгу.
11. Заповніть таблицю «Атрибути тренінгу».
12. Розробіть схему організаційної роботи при підготовці педагогічного тренінгу.

6. ВИДИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

До індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ) студентів в якості альтернативного завдання для підвищення рейтингу по курсу «Методика педагогічно-корекційного тренінгу» відноситься розробка, написання та проведення тренінгових занять на задану тему.

Розробка, написання та проведення тренінгових занять допоможе студентам набути навички самостійного виконання педагогічно-корекційних досліджень в даній галузі знань, зокрема, навички збирання необхідної для цього інформації, її належної обробки, оформлення та безпосереднє втілення у практику результатів дослідження.

Індивідуальне завдання повинне мати у зазначеній послідовності: титульний аркуш, мету, завдання, основну частину, висновки, список використаних джерел. ІНДЗ також може мати додатки.

Основну частину ІНДЗ складає наявність всі структурних компонентів (етапів):

- 1) Початок.
- 2) Основна частина.
- 3) Заключна частина.

Структура тренінгу складається із перерахованих структурних елементів. Однак об'ємне співвідношення цих елементів може бути різним. Це залежить від мети тренінгу, цільової групи, тривалості тренінгу, рівня підготовленості групи.

У висновку висвітлюється остаточна думка про досліджуваний об'єкт та проведене дослідження; логічний підсумок, зроблений на основі спостережень, міркувань або розгляду певних фактів.

Форми контролю та вимоги до написання програми:

ІНДЗ друкується або пишеться студентом на одній стороні аркуша паперу формату А4. При цьому необхідно залишати поля: зліва – 25 мм, справа – 15 мм, поверх – 20 мм, знизу – 20 мм. Текст друкується (пишеться) розбірливо без виправлень. Виклад змісту ІНДЗ повинний вестися від першої особи множинного числа, наприклад: «приймаємо», «вибираємо» і т.д. Мова викладення повинна бути технічно грамотною, не містити жаргонних виразів і маловживаних слів. Скорочення слів у тексті і підписах під ілюстраціями, як правило, не припускається.

Нумерація сторінок повинна бути наскрізна. Номер сторінки проставляється арабськими цифрами в середині верхнього поля сторінки. На титульному аркуші число 1 не ставиться.

У список використаних джерел включають усі використані джерела.

Джерело описується в наступній формі: Наприклад:

один автор:

1. Бобир О. В. Етикет учителя : [навчально-методичний посібник для ВНЗ] / Бобир О. В. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2009. – 216 с.

два автори:

1. Лещук Н. О. Методика освіти «рівний – рівному» / Лещук Н. О., Зимівець Н. В. та ін. – К., 2002. – 132 с.

частина книги, періодичного, продовжуваного видання:

1. Борова Т. Шляхи формування вмінь самокорекції в учнів загальноосвітніх шкіл / Тетяна Борова // Рідна школа. – 2003. – № 1. – С. 37–39.

Додатки оформляють як продовження ІНДЗ на наступних його сторінках або у вигляді окремої частини, розташовуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток треба починати з нового аркуша. Додаток повинний мати заголовок, надрукований зверху маленькими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком маленькими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово

«Додаток » і велика літера, яка позначає додаток. Додатки належить позначати послідовно великими літерами української абетки, за виключенням Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, Додаток А, Додаток Б і т.д. Додатки повинні мати спільну з рештою ІНДЗ наскрізну нумерацію сторінок.

Задля визначення рівня та якості засвоєння теоретичного і фактичного матеріалу приймаються такі вимоги:

- зміст тренінгового заняття, його відповідність темі, повнота розкриття теми, логіка і послідовність написання тексту;
- використання крім рекомендованої літератури періодичних видань та інформації з мережі Internet;
- відповідність оформлення тренінгового заняття вимогам;
- володіння матеріалом обраної теми.

Перелік тем для тренінгових занять:

- 1) Тренінги "Виховно-корекційний вплив на агресивних дітей".
- 2) Тренінги "Виховно-корекційний вплив на дітей емоційними порушеннями".
- 3) Тренінги для батьків дітей з особливими освітніми потребами.
- 4) Тренінги емоційної саморегуляції.
- 5) Тренінги партнерського спілкування.
- 6) Тренінги ділового спілкування.
- 7) Тренінги переконуючого впливу.
- 8) Тренінги самопізнання.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (мах = 40 балів)					Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів	
Модуль 1					Модуль 3				
Змістовий модуль 1				ІНДЗ	МКР №1	МКР №2	МКР №3		
Т 1	Т 2		Т 3 (2 зан)		13	20	20	20	100
1	1		2						
Змістовий модуль 2									
Т 4 (2 зан)	Т 5 (2 зан)	Т6 (2 зан)	Т 7 (3 зан)	Т 8 (2 зан)					
2	2	2	3	2					
Змістовий модуль 3									
Т 9 (4 зан)		Т 10 (4 зан)		Т 11 (4 зан)					
4		4		4					

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 – 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 – 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Не зараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Абульханова-Славская К. А. О субъекте психической деятельности [Текст] / К. А. Абульханова -Славская. — М., 1983. - 88 с.
- Бернс Р. Развитие Я - концепции и воспитания [Текст] / Р.Бернс. — М.: Педагогика, 1986. - 121 с.
- Божович Л. И. Личность и ее формирование в детском возрасте [Текст] / Л.И.Божович. — М.: Просвещение, 1986. — 464 с.
- Выготский Л.С. Три основных типа дефекта // Педагогическая энциклопедия. М., 1928. Т. 2. Стб. 392; То же // Собр. соч.: В 6 т. М.: Педагогика, 1983. Т. 5. С. 181-182; То же // Выготский Л.С. Проблемы дефектологии. — М.: Просвещение, 1995. — С. 115-116.
- Выготский Л.С. Социально-психологическая основа воспитания ребенка с дефектом // Педагогическая энциклопедия. М., 1928. Т. 2. Стб. 393-394; То же // Собр. соч.: В 6 т. М.: Педагогика, 1983. Т. 5. С. 182-183.

6. Гудонис В.П. Здоровье как необходимое основание детства // Мир психологии, — М., 2000. - № 1. —С. 109–121.
7. Інтеграція молоді з обмеженими фізичними можливостями в суспільство: громадсько-правові, соціально-психологічні та інформаційно-технологічні аспекти: [методичний посібник] /Є. А. Клопота, В. Г. Бондаренко, О. А. Клопота, С. А. Бондаренко. - Запоріжжя: ЗНУ, 2008. — 114
8. Дефектология: Словарь-справочник / Авт.-сост. С.С. Степанов; под ред. Б.П. Пузанова. – М., 1996.-231с.
9. Усанова О.Н. Специальная психология [Текст] / Усанова О.Н. – М., 1990. – 298с.
10. Дети с нарушениями развития: [Текст] Хрестоматия / Сост. В.М. Астапов. – М., 1995.—342с.
11. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [Навчальний посібник] / Т.М.Дегтяренко, Л.С.Вавіна. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2008. – 302с.
12. Діти з затримкою психічного розвитку та їх навчання: Навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів: [Текст] / Т.Д. Ляшенко, Н.А. Бастун, Т.В.Сак. — К.:ІЗМН, 1997. — 128 с.
13. Дульнев Г.М. Питання корекції розвитку розумово відсталих дітей у процесі навчання // Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі: Хрестоматія / Г.М.Дульнев. – Кам'янець-Подільський, 2004. — С.149-152.
14. Исаев Д. Д. О сексуальных девиациях и перверзиях при шизофрении, психопатиях и олигофрении у подростков мужского пола // Журнал невропатологии и психиатрии. –М.,1987, в. 10, — С. 1522—1527.
15. Замский Х.С. Умственно отсталые дети: История их изучения, воспитания и обучения с древних времен до середины XX века [Текст] / Х.С.Замский. — М.: Образование, 1995. — С.45-66.
16. Ковальов В. В. Семіотика й діагностика психічних захворювань у дітей і підлітків: [Текст] / Ковальов В. В. – М., 1985. — С.48-61.
17. Кравченко Р. Соціальна робота з розумово відсталими людьми [Текст] / Р.Кравченко. – К.: Соціс, 2001. —189с.
18. Лебединский В.В. Нарушения психического развития у детей: [Текст] / В.В. Лебединский. – М., 1985. – С.33-98.
19. Липа В. В., Липа В. О. Формування життєвих компетенцій дітей з особливими освітніми проблемами //Гуманізація навчально-виховного процесу: Збірник наукових праць (Спецвипуск) /За загальною редакцією В. І.Сипченка. — Слов'янськ, 2006. — С. 139-145.
20. Лубовский В.И. Психологические проблемы диагностики аномального развития детей: [Текст] / Лубовский В.И. – М., 1989. —С.87-94.
21. Лурия А. Р. Высшие корковые функции и их нарушение при локальных поражениях мозга. [Текст] / Лурия А. Р. — М., 1962, 2-е изд. 1969.-С45-67.
22. Лурия А. Р. Умственно отсталый ребенок:[Текст] / Лурия А. Р. — М., 1960. – С.67-78.
23. Мамайчук И. И. Психология дизонтогенеза [Текст] / И.И. Мамайчук. — СПб., 2000. —С.34- 43.
24. Мамайчук И. И. Психологическая помощь детям с проблемами в развитии[Текст] / И.И.Мамайчук. — СПб.: Речь, 2006. — 224 с.
25. Маслоу А. Мотивація і особистість: [Текст] / Маслоу А. — СПб., Видавництво Пітер, 2006 . — 352 с.
26. Мэш Э. Детская патопсихология. Нарушения психики ребенка. [Текст] / Мэш Э., Вольф Д. – СПб., 2003. — 432с.
27. Монтессори М. «Дети – другие» [Текст] / Монтессори М. — М.:ПраймЕвროзнак, 2009. — 324с.

28. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб: [Текст] / М'ясоїд П.А. – 2-ге вид., допов. – К.: Вища шк., 2001. – 487 с.
29. Нижник Л. Допомога дітям з особливими потребами: [Текст] / Л.Нижник, О. Сагірова. —К.: Ред. загальнопед. газ., 2004. — 120 с.
30. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития (олигофренопедагогика) [Текст] / под ред. Пузанова Б.П. - М.: Академия, 2003. — С.11—23.
31. Олпорт Г. Становление личности: Избранные труды / [Пер. с англ. Л. В. Трубицыной и Д. А. Леонтьева]; под общ. ред. Д. А. Леонтьева. М.: Смысл, 2002. —С.34-67.
32. Петрова В.Г. Проблема навчання і розвитку розумово відсталих дітей у спеціальній психології // Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі: Хрестоматія. – Кам'янець-Подільський, 2004. - С.61- 64.
33. Пожар Л. Патопсихологія:[Текст] / Л.Пожар. — М., 1996. — С. 58—59.
34. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник / Укл.: А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. - Львів: Колесо, 2008. — 144 с.
35. Пожар Л. Патопсихологія:[Текст] / Л.Пожар. — М., 1996. — С. 58—59.
36. Рубинштейн С.Я. Психология умственно отсталого школьника[Текст] / С.Я.Рубинштейн. – М.: Просвещение, 1979. – С.34-56.
37. Синьова Є. П. Тифлопсихологія: [підручник] / Є.П.Синьова. - К.: Знання, 2008. — 365 с.
38. Синьов В.М. Корекція інтелектуальних вад в учнів допоміжної школи // Психолого-педагогічний супровід дітей шкільного віку з помірною та тяжкою розумовою відсталістю / За ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. – К.: ТОВ „Поліпром”, 2006. – 156 с.
39. Синьов В. М. Психологія розумово відсталої дитини: [підручник] /В.М.Синьов, М.П.Матвєєва, О.П.Хохліна. — К.: Знання, 2008. — 359 с.
40. Сорокин В.М. Специальная психология: [Текст] / В.М.Сорокин. — СПб. 2003. — С. 118.
41. Хохліна О.П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку [Текст] / О.П.Хохліна. – К.: Педагогічна думка, 2000.—С.23-28.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Охарактеризуйте основні техніки, що використовуються в тренінговій роботі: міні-лекції, історії та розповіді, групові дискусії, мозковий штурм, техніка колективного навчання: «кути», рольові ігри, ділові ігри.
2. Охарактеризуйте основні відмінності рольової та ділової гри як основних технік тренінгового заняття.
3. Визначте та охарактеризуйте основні ігрові методи, що можуть використовуватись в ході тренінгу.
4. Охарактеризуйте основну мету педагогічно-корекційного тренінгу.
5. Розкрийте завдання педагогічно-корекційного тренінгу.
6. Проаналізуйте основні етапи проведення тренінгу.
7. Визначте та охарактеризуйте основні прийоми ведення та форми роботи, що використовуються в тренінговому занятті.
8. Охарактеризуйте принципи навчання на тренінгу.
9. Проаналізуйте навички керівництва групою.
10. Проаналізуйте фактори стресових ситуацій та методики виходу із них у ході педагогічно-корекційного тренінгу.
11. Охарактеризуйте основні критерії ефективності тренінгового заняття.

12. Проаналізуйте основні показники ефективності тренінгового заняття.
13. Охарактеризуйте основні методики оцінки ефективності проведення тренінгового заняття.
14. Визначте основні ролі які властиві тренінговій групі.
15. Розкрийте та охарактеризуйте структуру тренінгової групи.
16. Охарактеризуйте групову динаміку та етапи тренінгового процесу.
17. Визначте основні етапи проведення тренінгу.
18. Здійсніть характеристику початкового етапу педагогічно-корекційного тренінгу.
19. Здійсніть характеристику основного етапу педагогічно-корекційного тренінгу.
20. Здійсніть характеристику завершення роботи педагогічно-корекційного тренінгу.
21. Охарактеризуйте правила організації та проведення кожного етапу педагогічно-корекційного тренінгу.
22. Проаналізуйте особливості підготовки тренінгового заняття.
23. Охарактеризуйте основні етапи тренінгу.
24. Опишіть організаційні аспекти проведення педагогічно-корекційного тренінгу.
25. Проаналізуйте методику підготовки соціально-педагогічного тренінгу.
26. Охарактеризуйте основні етапи становлення та використання тренінгу як інноваційної форми роботи.
27. Розкрийте основні напрямки психологічної науки, що поклали початок груповій роботі.
28. Проаналізуйте основні напрямки та підходи в психології та педагогіці щодо групової роботи.
29. Охарактеризуйте поняття «соціально-педагогічний тренінг» та використання тренінгу як форми інтерактивного навчання.
30. Розкрийте особливості тренінгової форми навчання.
31. Проаналізуйте та визначте основні відмінності педагогічно-корекційного тренінгу та традиційних форм навчання.
32. Охарактеризуйте можливості використання педагогічно-корекційного тренінгу в роботі соціального педагога.
33. Проаналізуйте форми використання педагогічно-корекційного тренінгу в роботі спеціалістів ІРЦ. Наведіть приклади застосування тренінгових форм у реалізації конкретних проєктів у ІРЦ..